

Diarienummer: LI2024/02430

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se

hans.nilsagard@regeringskansliet.se

Remissvar: SOU 2024:91, Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk

Remissinstans: Sveriges Allmänningsskogars Förbund

Sveriges Allmänningsskogars Förbund (Förbundet) företräder 21 besparings- och allmänningsskogar i Dalarna, respektive Norrbotten, vilka tillsammans äger mer än 670 000 hektar skog. Dessa skogar ägs i sin tur av ca. 35 000 delägare, varav många är boende i närområdet och verksamma inom jord- och skogsbruk. Besparings- och allmänningsskogarna utmärker sig genom sitt lågintensiva överhållningsskogsbruk som innebär att man avverkar senare än de flesta andra skogsägare. Denna form av förvaltning producerar en stor mängd mycket högklassigt virke samtidigt som man gynnar den biologiska mångfalden och binder kol i skogen under längre tid än genomsnittlig svensk förvaltning.

Förbundet välkomnar med stor glädje utredningens ambitiösa förslag och rejäla, ansats med att försöka få till stånd förtydliganden för dagens snåriga skogsbruk. Vi gläds åt ert fokus på att markägare som nekas bruka sin skog skall ersättas. Vi gläds även åt era ambitioner att få till en ökad tydlighet av regler kring skogsbruksåtgärder, samt den ofta förbisedda investeringsviljan hos samtidens och framtidens markägare. Många av Förbundets medlemmar har under lång tid på olika sätt drabbats av missriktade regelverk och ambitioner just på grund av sitt överhållningsskogsbruk, vilket resulterar i mer än triviala naturvärden. Därför vill vi upplysa om att våra medlemmar är de enda skogsägare i Sverige, som på stor skala, faktiskt ägnar sig åt "alternativa skogsbruksmetoder" sedan mer än 150 år. Denna förvaltning gagnar egentligen alla intressenter i skogsdebatten och bör på många sätt ses som ett föredömligt sätt att förvalta skog, i stället för att kollidera med samhällets kortsiktiga önskemål att spara den skog som avviker från normen.

Vi lämnar slutligen ett inspel till Skogsutredningens slutbetänkande angående besparings- och allmänningskogarnas status som juridisk persons möjlighet till markförvärv av fysisk person efter bildande av formella skydd.

1. Synpunkter på aktuell remiss

Tydliggörande av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Spontant upplevs förslaget (med viss förbehållning för hur systemet antas fungera i praktiken) kunna bli en förbättring, men endast förutsatt att den uttömmande listan och kartfigurer över aktuella områden blir närmast osvikliga, samt att kunskapskravet på skogsägaren inte blir orimligt högt. Dessutom ser vi en risk att samråden skulle bli standardförfarande för många skogsägare i nordvästra Sverige som en konsekvens av geografi och skogstyp, oavsett skogsägarens mål och förvaltningsform.

Det är därför svårt att ta en uteslutande positiv ställning till förslaget, i synnerhet då samrådets utformning ej definierats.

Om avverkningsanmälan frikopplas från anmälan för samråd enligt miljöbalken och anmälan om avverkning enbart anses vara en underrättelse och eventuella samråd enligt miljöbalken sker i de fall åtgärden väsentligt kan komma ändra naturmiljön så måste även definitionen av "väsentligt kan komma ändra naturmiljön" förtydligas och fastslås i förhållande till dagsläget.

Är ovan nämnda faktorer ofullständiga, otydliga eller utsatta för ständiga justeringar så riskerar förslaget bli en ny oförutsägbarhet för skogsägare och följande kunskapskrav på denne ställs då orimligt högt.

Skogsägare som likt våra medlemmar, ägnar sig åt ett lågintensivt skogsbruk med överhållning som förvaltningsmodell riskerar att hamna i en svårare situation än idag. Dessa skogar blir äldre, artrikare och får generellt sett högre naturvärden än grannfastigheterna och kan därmed automatiskt hamna under 12 kap. 6 § på grund av skogsägarnas mål och ambitioner med sitt skogsbruk.

Förslaget bör således inte accepteras i sin nuvarande form, men omkringliggande regler måste anpassas bättre till skogsägarnas förvaltning och mål, även om denna förvaltning främjar naturvärden som uppstår i dessa skogar som får stå längre än rikssnittet.

Att sekretess för arter i 20 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen inte gäller mot berörd fastighetsägare ser vi som en självklarhet och välkomnar detta förslag.

Arealgräns för krav på underrättelse om avverkning

Vi ser inget aktuellt behov av att införa en arealgräns för underrättelse om avverkning. Däremot anser vi att avverkningsanmälningar bör hanteras av Skogsstyrelsen utan att de publiceras offentligt som kartmaterial via Internet (se *"Hantering av underrättelser om skogliga åtgärder"*). Offentliga handlingar i form av avverkningsanmälningar bör lämnas ut på andra sätt än dagens närmast realtidsuppdaterade karttjänster via webben.

Övriga åtgärder med krav på underrättelse

Förbundet ställer sig bakom förslaget att Skogsstyrelsen inte särskilt behöver underrättas om uttag av grenar och toppar (GROT) enligt 14 § skogsvårdslagen, samt att eventuell stubbskörd däremot fortsatt anmäls för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Hantering av underrättelser om skogliga åtgärder

Förbundet ser positivt på att tiden mellan att en underrättelse om skogsbruksåtgärd inkommit till Skogsstyrelsen och tidpunkten då åtgärden får påbörjas kortas ned. Dock med förbehållningen att ändringen inte leder till mer problematik med de så kallade "nollbesluten". Dessa uppstår då Skogsstyrelsen inte har några invändningar mot avverkning och lämnar anmälan utan någon åtgärd, vilket skapar problem då skogsägaren, som konsekvens, kan behöva försvara Skogsstyrelsens nollbeslut i olika domstolar utan att Skogsstyrelsen är part i samma mål (se *"Domstolsprocesser"*).

Angående konstaterandet att regeringen kan instruera Skogsstyrelsen att upphöra med publicering av avverkningsanmälningar i ett öppet kartverktyg, så instämmer vi helt. Idag missbrukas den öppna informationen för att ofta grundlöst stoppa och försena skogsbruksåtgärder i hela Sverige. Vi föreslår att efterfrågan av avverkningsanmälningar, liksom vissa andra offentliga handlingar, avgiftsbeläggs och därefter lämnas ut i fysisk form.

Kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning

Förbundet ser positivt på att förslaget tar upp problematiken i att bevisbördan ofta landar på skogsägaren och denne får bekosta dyra kompletteringar. Därför anser vi att staten, som stiftar de lagar skogsägaren förhåller sig till, skall bära hela, eller

lejonparten av de kostnader som uppstår då tillsynsmyndigheter kräver ytterligare information vid kompletteringsbehov som uppstår då tredje part påverkar beslutsprocessen.

Ett annat förslag är att den eller de som inkommer med anmälan om artförekomster eller på annat sätt påverkar beslutsprocessen även skall kunna styrka dessa påståenden till den grad att ingen vidare kunskapsinhämtning från markägaren krävs. Istället skall bevisbördan förflyttas till aktuell inkommande tredje part.

Alternativa tillsynsmodeller

Förbundet ställer sig bakom förslaget att inte lägga några förslag på alternativa tillsynsmodeller då dagsläget osäkerhet kring bland annat EU-rättsliga åtaganden gör detta alldeles för osäkert. Dessa frågor kan åter väckas då tiden är mogen och omgivande förutsättningar är tydliggjorda.

Tillsynen över artskyddsfrågor i skogen

Förbundet är helt överens med utredningen. Skogsstyrelsen är den myndighet som skall vara ansvarig tillsynsmyndighet för artskydd när det gäller skogsbruksåtgärder som omfattas av skogsvårdslagen. Beslut om dispens från artskyddsbestämmelserna när det gäller utförandet av sådana åtgärder som omfattas av skogsvårdslagen skall även de fattas av Skogsstyrelsen.

Domstolsprocesser

Förbundet stödjer samtliga förslag som lagts av utredningen:

- 1) Beslut enligt skogsvårdslagen ska överklagas till mark- och miljödomstol i stället för, som i dag, till förvaltningsdomstol.
- 2) Beslut från Skogsstyrelsen som gäller en viss skogsbruksåtgärd ska prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område åtgärden utförts eller avses utföras.
- 3) Beslut som Skogsstyrelsen kan fatta enligt andra lagar än skogsvårdslagen, och som i dag överklagas till allmän förvaltningsdomstol,

bör även fortsättningsvis överklagas till förvaltningsdomstol snarare än till mark- och miljödomstol.

4) Med hänsyn till att mark- och miljödomstolarna tillförs nya måltyper ska domstolarnas kompetens förstärkas med tekniska råd med skoglig kompetens samt med särskilda ledamöter med erfarenhet från Skogsstyrelsens verksamhetsområde.

5) Frågan om överklagandeavgifter bör utredas av regeringen. Därvid bör ett brett perspektiv anläggas så att frågan kan övervägas i hela sin vidd, det vill säga även i andra situationer än när Skogsstyrelsens beslut överklagas.

6) Skogsstyrelsen ska vara part i mark- och miljödomstolen även när ideella miljöorganisationer överklagar.

Vi ser mycket positivt på helheten i dessa förslag då de signifikant skulle både förtydliga lagrum och förutsättningar, samt stärka rättssäkerheten för både skogsägare och den eller de som har avvikande åsikter kring skogsägarens mål och syften med pågående markanvändning.

Ersättningsmodell och beskattningsfrågor

Flera av Förbundets medlemmar har under lång tid förgäves väntat på ersättning för ianspråktaga arealer och välkomnar därför särskilt de förslag som utredningen anger. Dock föredrar våra medlemmar tillåtas bruka skogen med den överhållning som är tongivande i deras förvaltning, utan att behöva få skogen tagen i anspråk för att man med tiden utvecklar naturvärden. Grunden till våra medlemmars problem löses därmed inte av ersättning, men i de fall reservatsbildning är helt ofrånkomligt, är ersättningen givetvis ett nödvändigt och avgörande alternativ till dess förståelsen för överhållningsskogsbruk infrias.

Förbundet stödjer förslaget om att ersättning enligt naturvårdsavtal, i likhet med ersättning för naturreservat och biotopskyddsområde, beskattas i inkomstslaget kapital och inte i inkomstslaget näringsverksamhet.

2. Inspel till Skogsutredningens slutbetänkande

Besparings- och allmänningskogarna i Dalarna och Norrbotten skapades som samägda verksamheter för enskilda skogsägare (delägare) för ca 150–160 år sedan. Dessa skogar fyller än idag en mycket viktig funktion för ca 35 000 enskilda jord- och skogsbrukare genom sin finansiering av dessa enskilda markägares verksamheter.

På grund av nämnda lågintensiva överhållningsskogsbruk, pekas stora delar av många allmänningskogar ut för formellt skydd av skog. När ersättning väl inkommer till berörd allmanning så är möjligheterna att förvärva ny skog i närområdena små och tar därmed tid oavsett om man förvärvar från juridisk eller fysisk person. Skulle möjligheten att förvärva mark från fysisk person omöjliggöras, så omöjliggörs även möjligheten för berörda besparings- och allmänningskogar att bibehålla sin produktionsförmåga.

På dessa grunder vill Förbundet understryka vikten av att besparings- och allmänningskogar fortsättningsvis tillåts förvärv av mark från såväl juridisk som fysisk person vid återköp av mark efter reservatsbildning. Trots att besparings- och allmänningskogarna, i rättslig mening, är att betrakta som juridiska personer så är de samtidigt en central del av ca. 35 000 delägares enskilda verksamhet då besparings- och allmänningskogarnas avkastning finansierar delägarnas enskilda jord- och skogsbruk.

Nicklas Samils, Sveriges Allmänningskogars Förbund

Jokkmokk, 2025-05-14